

Határozatok Tára

C-299/22. sz. ügy

**M. D.
kontra
„Tez Tour” UAB**

(a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas [Litvánia] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

A Bíróság ítélete (második tanács), 2024. február 29.

„Előzetes döntéshozatal – Utazási csomagok és utazási szolgáltatássegységek – (EU) 2015/2302 irányelv – A 12. cikk (2) bekezdése – Az utazási csomagra vonatkozó szerződés díjmentes felmondásához való, utazót megillető jog – Elháríthatatlan és rendkívüli körülmények – A Covid19 terjedése – Az utazások kerülésére vonatkozó hivatalos ajánlás hiánya – Az érintett utazó egyéni helyzetével kapcsolatos személyes körülmények figyelembevétele – Az utazási csomag teljesítését vagy az utasoknak a célállomásra való szállítását lényegesen befolyásoló következmények – Az érintett utazási csomagra vonatkozó szerződés megkötésének időpontjában fennálló vagy előre látható körülmények – Az indulás vagy az érkezés helyén, valamint egyéb helyeken bekövetkező következmények figyelembevételének lehetősége”

1. *Jogszabályok közelítése – Utazási csomagok és utazási szolgáltatássegységek – 2015/2302 irányelv – Az utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondása – A szerződés díjmentes felmondásához való jog – Annak megállapítása, hogy a célállomás helyén vagy annak közvetlen közelében elháríthatatlan és rendkívüli körülmények merültek fel – Feltétel – Az utazások kerülésére vonatkozó hivatalos ajánlás vagy az érintett térséget kockázatos térségnek minősítő hivatalos határozat közzététele – Hiány (2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 3. cikk, 12. pont, és 12. cikk, (2) bekezdés)*

(lásd: 31–36., 40., 44. pont és a rendelkező rész 1. pontja)

2. *Jogszabályok közelítése – Utazási csomagok és utazási szolgáltatássegységek – 2015/2302 irányelv – Az utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondása – A szerződés díjmentes felmondásához való jog – Olyan elháríthatatlan és rendkívüli körülmények, amelyek az utazási csomag teljesítését jelentős mértékben befolyásolják, vagy lényegesen befolyásolják az utasoknak a célállomásra való szállítását – Fogalom – Az utazási csomag teljesítését lehetetlenné tévő körülmények – Az érintett utazókat az utazási csomag teljesítése során az egészségüket és biztonságukat fenyegető kockázatoknak kitévő körülmények – Az utazók egyéni helyzetével kapcsolatos személyes tényezők figyelembevétele – Belfoglaltság – Az utazási csomag teljesítését vagy az utasoknak a célállomásra való szállítását lényegesen befolyásoló következmények értékelésének időpontja – Szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos utazó*

(2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 12. cikk, (2) bekezdés)

(lásd: 48., 53–62., 65–72. pont és a rendelkező rész 2. pontja)

3. *Jogszabályok közelítése – Utazási csomagok és utazási szolgáltatásnyújtások – 2015/2302 irányelv – Az utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondása – A szerződés díjmentes felmondásához való jog – Elháríthatatlan és rendkívüli körülmények – Fogalom – A szerződés megkötésének időpontjában az utazó számára ismert vagy előre látható helyzet – Kizártság – A szerződés megkötését követően megváltozott helyzet – Új helyzet – Bennfoglaltság*
(2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 12. cikk, (2) bekezdés)

(lásd: 74–76., 79–81., 83. pont és a rendelkező rész 3. pontja)

4. *Jogszabályok közelítése – Utazási csomagok és utazási szolgáltatásnyújtások – 2015/2302 irányelv – Az utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondása – A szerződés díjmentes felmondásához való jog – A célállomás helyén vagy annak közvetlen közelében felmerülő elháríthatatlan és rendkívüli körülmények – Az utazási csomag teljesítését vagy az utasoknak a célállomásra való szállítását lényegesen befolyásoló következmények – Értékelési szempontok – Az indulási helyen, valamint az érintett utazás megkezdéséhez és a visszaúthoz kapcsolódó különböző helyeken bekövetkező következmények figyelembevétele – Feltétel – Ezen utazási csomag teljesítését érintő következmények*
(2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv, 12. cikk, (2) bekezdés)

(lásd: 90–95. pont és a rendelkező rész 4. pontja)

Összefoglalás

A Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia legfelsőbb bírósága) előzetes döntéshozatal iránti kérelme alapján a Bíróság pontosításokkal szolgál a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben az utazók azon jogát illetően, amely alapján elháríthatatlan és rendkívüli körülmények fennállása esetén díjmentesen felmondhatják az utazási csomagra vonatkozó szerződést.¹

2020. február 10-én M. D. utazási csomagra vonatkozó szerződést kötött a Tez Tour utazásszervezővel, amelyben utóbbi vállalta, hogy M. D. és családtagjai számára egy 2020. március 1-jétől 2020. március 8-ig tartó üdülési célú utazást szervez az Egyesült Arab Emírségekbe. Az érintett utazási csomag többek között a Vilniusból (Litvánia) Dubaiba (Egyesült Arab Emírségek) repülővel történő oda- és visszautazást, valamint egy hétéjszakás szállodai tartózkodást tartalmazott.

2020. február 27-én M. D. tájékoztatta a Tez Tourt, hogy a Covid19 terjedésével összefüggő egészségügyi kockázat miatt fel kívánja mondani az említett szerződést. A Tez Tour elutasította a kérelmét. Ennek következtében M. D. a hatáskörrel rendelkező bíróságokhoz fordult, olyan, a szervezett utazás célállomásán vagy annak közvetlen közelében felmerült elháríthatatlan és rendkívüli körülményekre hivatkozva, amelyek alkalmasak arra, hogy lehetetlenné tegyék ezen

¹ Az utazási csomagokról és az utazási szolgáltatásnyújtásokról, valamint a 2006/2004/EK rendelet és a 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, továbbá a 90/314/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2302 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2015. L 326., 1. o.; a továbbiakban: az utazási csomagokról szóló irányelv) 12. cikkének (2) bekezdésében foglaltak szerint.

utazás biztonságos teljesítését vagy az utasok célállomásra történő biztonságos szállítását, különösen úgy, hogy azok ne legyenek kényelmetlenségnek vagy egészségügyi kockázatoknak kitéve. E kérelmeket mind első fokon, mind a fellebbezési eljárásban elutasították.

Az M. D. által benyújtott felülvizsgálati kérelem alapján eljáró kérdést előterjesztő bíróság úgy határozott, hogy az utazási csomagokról szóló irányelv értelmezésére vonatkozó kérdést terjeszt a Bíróság elé annak meghatározása érdekében, hogy milyen feltételek között hivatkozhat az utazó a 2015/2302 irányelv 12. cikkének (2) bekezdése² szerinti „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fennállására, ha a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok csak 2020. március 12-én, azaz a felmondást követően tettek közzé az utazóknak szóló ajánlást, amelyben a Covid19-világjárvány miatt a külföldi utazások elhalasztását javasolták a következő hónapokra, ideértve az Egyesült Arab Emírségekbe irányuló utazásokat is.

A Bíróság álláspontja

A Bíróság elsőként rámutat, hogy az utazás célállomásának helyén vagy annak közvetlen közelében felmerülő, az utazási csomagokról szóló irányelv³ szerinti „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények”⁴ megállapítása nem függ attól, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságok közzétettek-e az érintett térségbe irányuló utazások kerülésére vonatkozó, utazóknak szóló hivatalos ajánlást, vagy olyan hivatalos határozatot, amellyel e térséget „kockázatos térségnek” minősítették. Először is egy ilyen követelmény ellentmondásban állna az ilyen ajánlások vagy határozatok elfogadásának jellegével és magával az alapjával is, amelyeknek főszabály szerint előfeltételét képezi az „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalma alá vonható, egészségügyi vagy egyéb kockázatok fennállása.⁵ Egy ilyen követelmény továbbá veszélyeztetheti az utazási csomagokról szóló irányelv harmonizációra irányuló céljának megvalósítását, mivel az ilyen ajánlás vagy határozat elfogadásának feltételei nem azonosak az egyes tagállamokban. Végül, az erre vonatkozó hivatalos ajánlások vagy határozatok elfogadásának megkövetelése alkalmas arra, hogy ellehetetlenítse a díjmentes felmondáshoz való jog⁶ gyakorlását, éppen azért, mert az említett elháríthatatlan és rendkívüli körülmények bármely hivatalos ajánlás vagy határozat elfogadásától függetlenül fennállhatnak.

Másodsorban a Bíróság először is abban a kérdésben foglal állást, hogy milyen típusú körülmények sorolhatók az „olyan elháríthatatlan és rendkívüli körülmények [...], amelyek az utazási csomag teljesítését jelentős mértékben befolyásolják, vagy lényegesen befolyásolják az utasoknak a célállomásra való szállítását” fogalom alá.⁷ A Bíróság megjegyzi, hogy az utazási csomagra vonatkozó szerződés díjmentes felmondásához való jog nincs olyan feltételhez kötve, hogy az érintett utazási csomag teljesítését vagy az utasoknak a célállomásra való szállítását objektíve lehetetlenné tevő körülmények merüljenek fel. Ebben az értelemben az olyan egészségügyi válsághelyzet, mint a Covid19 terjedése, az emberi egészségre jelentett súlyos kockázatra

² E rendelkezés értelmében „Az (1) bekezdésben foglaltak ellenére az utazási csomag megkezdését megelőzően az utazó lemondási díj fizetése nélkül jogosult felmondani az utazási csomagra vonatkozó szerződést, ha a célállomás helyén vagy annak közvetlen közelében olyan elháríthatatlan és rendkívüli körülmények merülnek fel, amelyek az utazási csomag teljesítését jelentős mértékben befolyásolják, vagy lényegesen befolyásolják az utasoknak a célállomásra való szállítását”.

³ És különösen ezen irányelv 3. cikkének 12. pontja és 12. cikkének (2) bekezdése.

⁴ E fogalmat az utazási csomagokról szóló irányelv 3. cikkének 12. pontja úgy határozza meg, mint „az ilyen körülményekre hivatkozó fél által nem befolyásolható olyan helyzet, és amelynek következményeit valamennyi észszerű intézkedés megtétele esetén sem lehetett volna elhárítani”.

⁵ Az utazási csomagokról szóló irányelv 12. cikkének (2) bekezdése értelmében.

⁶ Amelyről az utazási csomagokról szóló irányelv 12. cikkének (2) bekezdése rendelkezik.

⁷ Az utazási csomagokról szóló irányelv 12. cikkének (2) bekezdése értelmében.

tekintettel úgy tekinthető, hogy „az utazási csomag teljesítését jelentős mértékben befolyásolj[a], vagy lényegesen befolyásolj[a] az utasoknak a célállomásra való szállítását”, függetlenül attól, hogy nem feltétlenül olyan jellegű, amely a teljesítést objektíve lehetetlenné teszi.

Ami az ilyen következmények fennállásának értékelését illeti, a Bíróság hozzáteszi, hogy az utazók egyéni helyzetével kapcsolatos személyes tényezők, például hogy az utazó kisgyermekkel utazik, vagy magasabb kockázati csoporthoz tartozik – amennyiben azok objektív jellegűek – kihathatnak arra, hogy milyen súlyosak lesznek az utazó által hivatkozott elháríthatatlan és rendkívüli körülményekből eredő következmények. E tényezők ugyanis kihathatnak arra, hogy lehetséges-e az érintett utazási csomag megfelelő feltételek mellett történő teljesítése. Az ilyen személyes tényezők ugyanakkor önmagukban nem képesek igazolni az érintett utazó utazási csomagra vonatkozó szerződés díjmentes felmondásához való jogának a gyakorlását. Ellenkezőleg, e tényezők kizárólag akkor relevánsak, ha képesek befolyásolni azon következmények értékelését, amelyek objektíve az „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” felmerüléséhez kapcsolódnak.

Következésképpen a Bíróság megállapítja, hogy az „olyan elháríthatatlan és rendkívüli körülmények [...], amelyek az utazási csomag teljesítését jelentős mértékben befolyásolják, vagy lényegesen befolyásolják az utasoknak [az érintett utazás] célállomás[á]ra való szállítását” fogalom azokra a körülményekre is kiterjed, amelyek azzal járnak, hogy az említett utazási csomag teljesítésére nem kerülhet sor úgy, hogy az érintett utazók ne lennének kitéve az egészségüket és biztonságukat fenyegető kockázatoknak, figyelembe véve adott esetben az ezen utazók egyéni helyzetével kapcsolatos személyes tényezőket is.

Másodszor, az érintett utazási csomag teljesítését vagy az utasoknak a célállomásra való szállítását lényegesen befolyásoló következmények értékelésével kapcsolatban a Bíróság hangsúlyozza, hogy egyrészt ennek az értékelésnek „prognózis” kell alapulnia a tekintetben, hogy mennyire valószínű, hogy az érintett utazó által hivatkozott elháríthatatlan és rendkívüli körülmények ilyen következményekkel fognak járni az utazási csomag teljesítésére nézve. Mivel ugyanis e következmények véglegesen csak az utazási csomag teljesítése során mutatkoznak meg, azok értékelése szükségszerűen jövőre vonatkozó jelleget ölt. Másrészt az ilyen következmények értékelését az érintett utazási csomagra vonatkozó szerződés felmondásának időpontját alapul véve, és a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos utazó nézőpontjából kell elvégezni.

Harmadsorban a Bíróság megállapítja, hogy az „elháríthatatlan és rendkívüli” kifejezés⁸ önmagában is mintha azt jelezné, hogy az „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalom csak olyan helyzetekre vonatkozik, amelyek egyrészt az utazási csomagra vonatkozó szerződés megkötésének időpontjában nem léteztek, másrészt nem voltak előre láthatók. Így az érintett utazó nem hivatkozhat az említett fogalom címén olyan körülményekre, amelyek ebben az időpontban számára már ismertek vagy előre láthatók voltak, és ennél fogva azok nem alapozhatják meg az ilyen szerződés díjmentes felmondásához való jog gyakorlását. Ami az utazási csomagra vonatkozó szerződés megkötésének időpontjában létező vagy előre látható, de nagymértékben alakuló helyzet értékelését illeti, nem zárható ki, hogy az ilyen helyzet e szerződés megkötését követően olyan érzékelhető változásokon ment keresztül, hogy már eltér attól, amellyről az említett szerződés megkötésekor az érintett utazónak tudomása volt, vagy amelyet észszerűen előre láthatott. Ilyen esetben e változások olyan új helyzetet idézhetnek elő, amely maga már megfelelhet az „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalom definíciójának.

⁸ Amely kifejezés az utazási csomagokról szóló irányelv 12. cikkének (2) bekezdésében foglalt „elháríthatatlan és rendkívüli körülmények” fogalomban szerepel.

Végül negyedsorban, ami az elháríthatatlan és rendkívüli körülmények által okozott következmények bekövetkezésének helyét illeti, a Bíróság megállapítja, hogy ha e következmények a célállomás helyén túl, azon kívül is jelentkeznek, és elérik az indulás vagy a visszautazás helyét, illetve az utazás közbeni megállóinak helyét és a közlekedési csatlakozásokat, akkor e következmények kihatnak az érintett utazási csomag teljesítésére. Ezért azokat az utazási csomagokról szóló irányelv 12. cikke (2) bekezdésének alkalmazása során figyelembe kell venni. E tekintetben lehetséges többek között, hogy az indulási helyen intézkedéseket hoznak a célállomáson felmerülő körülmények miatt, például hogy az indulási helyen korlátozásokat alkalmaznak a visszatérő utazókkal szemben, amely intézkedésekre így kiterjedhet az érintett utazási csomagra vonatkozó szerződés teljesítését jelentős mértékben befolyásoló következmények értékelése.